

ΘΑΝΑΤΟΣ ΚΟΡΗΣ

IXAN παλαιάν ξενίαν ὁ κύρος Ἀρέθας ἀπὸ τὸ Ἀσπρομέρι καὶ ὁ κύρος Φλώρος ἀπὸ τὴν νῆσον τὴν ἀντικρυνήν: προεστοὶ καὶ οἱ δύο εἰς τὰ τερπνά, ωραῖα χωρία των. Ὁ κύρος Φλώρος σπανιώτερον ἐπήγαινεν ἀπὸ τὴν νῆσον του εἰς τὰ χωρία πέρα, μὴ λαμβάνων συγνὰ ἀφορμήν. Ὁ κύρος Ἀρέθας συγνὰ ἡρχετο ἀπὸ μίαν ἔξοχὴν ἐκεῖ, ἀπὸ τὰ κράσπεδα τὰ ἀνατολικὰ τοῦ Πηλίου, κ' ἐπεσκέπτετο τὴν νῆσον τὴν ἀντικρυνήν. Ἐκεῖ ἐνεθρονίζετο κ' ἐγκαθίστατο εἰς τὸ παλαιὸν ἀρχοντόσπιτον τοῦ κύρου Φλώρου, εἰς τὴν μεγάλην κάμαραν τὴν γειμωνιάτικην, ὅπου ὁ οἰκοδεσπότης τοῦ παρεχώρει τὴν θέσιν τῆς τιμῆς, δίπλα εἰς τὸ μέγα στρογγυλὸν φουγοπόδαρον τῆς ἑστίας. Ἐδιάλεγε μεταξὺ ὄκτω ἥ δέκα μακρῶν τσιμπουκίων ἐκ κερασιᾶς, δλων μὲν ἡλέκτρινον ἐπιστόμιον, ἀκουμβημένων εἰς τὴν γωνίαν, τὸ μακρύτερον καὶ τὸ μεγαλοπρεπέστερον, τὸ ἔγειμιζεν ἀπὸ τὸ πιθαράκι τὸ πάντοτε γεμάτο ἐκ καπνοῦ, μὲ σπόργγον καὶ μὲ πανὶ βρεγμένον ἄνωθεν διὰ νὰ διατηρηται δροσερὸς ὁ καπνός, τὸ ἡναπτε καὶ ἡρχίζε νὰ διηγῆται παλαιὰς ἱστορίας. Ὁ κύρος Φλώρος, δλίγον παραπέρα καθήμενος, ἐπὶ τοῦ ἴδιου μιντερίου τοῦ μαλαχοῦ, ἡναπτε καὶ αὐτὸς τὸ τσιμποῦκι του, καὶ ἤκουε φιλοσοφικῶς τὰ ἴδια τὰ ὄποια εἶχεν ἀκούσει καὶ ἄλλοτε ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Ἀρέθαν,— τὰ ἴδια τὰ ὄποια εἶχεν ἴδῃ μὲ τὰ μάτια του εἰς τοὺς χρόνους τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως, καθὼς καὶ εἰς τὸ ἀρχαιότερον κίνημα τοῦ Νικοτσάρα καὶ Βλαχάρα εἰς τὰ 1808· καὶ τὰ ἤκουε τόσον παρηλλαγμένα ἀπὸ στόμα εἰς στόμα, ώστε ἡπόρει ἀν αὐτὰ τὰ ὄποια ἤκουε ἥσαν τ' ἀληθῆ, ἥ ἐκεῖνα τὰ ὄποια εἶχεν ἴδει μὲ τὰ μάτια του· κ' ἐσκέπτετο δτι. ὅπως εἶναι ἀδύνατον νὰ μένη προϊόν τι ἥ ἐμπόρευμα ἀνόθευτον εἰς τὴν ἀγοράν, ἀδύνατον καὶ περὶ τοῦ ἐλαχίστου συμβάντος νὰ γνωσθῇ, εἴτε εἰς τοὺς συγχρόνους εἴτε

εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἡ ἀκριβῆς ἀλήθεια· καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ύπάρχουν ἄλλα ἀληθῆ εἰμὴ ὅσα... δὲν συνέβησαν.

Ἄπὸ τὰς δύο μεγάλας θυγατέρας του, ὑπάνδρους ἥδη ἀπὸ εἰκοσαετίας, εἶχεν ἥδη ὁ κύρος Φλώρος ὀλόκληρον δωδεκάδα ἐγγόνων. Ἐσχάτως, κατὰ Φεβρουάριον τοῦ παρελθόντος ἔτους, εἶχε νυμφεύσει τὸν μονάχριθον υἱόν του, εἰς ἡλικίαν εἰκοσιτριῶν ἔτῶν. Τοῦ ἔμενε μία κόρη δεκαεννέα ἔτῶν, ἡ Σειραῖνώ, ἄγαμος.

Ἡ οἰκία τὴν ὅποιαν κατεῖχεν ὁ κύρος Φλώρος, μεγάλη, μὲ εὔρειαν αὐλήν, μὲ ισόγειά τινα ἐντὸς καὶ ἔκτὸς τῆς αὐλῆς οἰκήματα, ἀπετελεῖτο ἀπὸ δύο εύρυγάρους αἴθουσας, χωριζομένας διὰ στενοῦ προδρόμου. Ἡ σκάλα ἔξωθεν λιθίνη, πλατεῖα, ὑψηλή, ἀνήργετο εἰς τεράστιον χαριάτι ἢ ἀπλωταριάν, πρὸς μεσημβρίαν, ἀντικρύζουσαν μὲ μικρὸν βορεινὸν ἔξωστην, τὰ δύο ἐνούμενα διὰ τοῦ μεσαίου διαδρόμου. Πελωρία μορέα κατέμπροσθεν τῆς ἀπλωταριᾶς ἔφερε μεγάλα μοῦρα ἐκλεκτοῦ εἴδους, σπάνια, καὶ ὅταν μίαν Κυριακὴν τοῦ τέλους Μαΐου θὰ ἐκλείσοντο αἱ δύο αὐλόπορται, καὶ θ' ἀνερριγάτο εἰς τὸν ὑψηλὸν χονδρὸν κορυμὸν τῆς μορέας ἡ Ἀθηνιὰ τῆς Μερεγκλίνας — μία ἀπὸ τὰς πλέον εύνοουμένας ἀναδεξιμιές τῆς κυρά-Σοφούλας, συζύγου τοῦ κύρος Φλώρου — εύκινητος, μεγαλόσωμος, ὡς θήλεια ούραγοτάνου ἀνερχομένη εἰς τοὺς κλῶνας, εἰς τὰ ἔκλιώναρα, διὰ νὰ τινάξῃ τὰ μοῦρα, μεγάλη πανήγυρις θὰ ἦτο ὅχι μόνον διὰ τὰς προνομιούχους γειτόνισσες καὶ τὰ γειτονόπουλα, δύσαι θὰ ἔμενον ἐντὸς τῆς αὐλῆς μετὰ τὸ μανδάλωμα τῶν δύο πυλῶν, — ὅχι μόνον διὰ τ' ἀγυιόπαιδα τὰ ὅποια ἀνερριγῶντο εἰς τὸν καθαλλάρην τοῦ περιβόλου τῆς αὐλῆς διὰ νὰ πηδήσουν μέσα, ἀλλ' ἀκόμη καὶ διὰ τὰς ὅρνιθας, τὰς χῆνας καὶ τὰ κοττόπουλα. Ὕπηρον προσέτι, ἐντὸς τῆς ἀχανοῦς αὐλῆς, λαδαρεὶὰ καὶ ληγοὶ διὰ τὸν τρύγον καὶ πατητήρια διὰ τὰς ἔλαιας, ὅπως καὶ κηπάρια μὲ γάστρας, μὲ ρόδεας καὶ πορτοκαλλέας. Ἡτο ἀληθὲς ἀρχοντόσπιτον τοῦ παλαιοῦ ῥυθμοῦ. Ὁμοιον τούτου δὲν ὑπῆρχεν εἰς ὅλον τὸ χωρίον.

Ο κύρος Φλώρος εἶγε δύο ἄλλας οἰκίας, αἵτινες ἦσαν διαρκῶς ἐνοικιασμέναι εἰς τὸ δῆμοσιον. Ὁχι ἀπὸ πλεονεξίαν ἢ ἐπιτηδειότητα τοῦ ἴδιοκτήτου, ἀλλὰ διότι δὲν ὑπῆρχον εἰς τὸ νεόκτιστον χωρίον ἄλλα κατάλληλα κτίρια. Ἡ μία, ἡ καὶ μεγαλειτέρα τῶν δύο, ἦτο τὸ μὲν ισόγειον Λιμεναρχεῖον, εἰς δὲ τὸ πάτωμα ἐκατώκει μὲ τὴν φαμίλιαν του ὁ κεντρικὸς Λιμενάρχης τοῦ Γ' Παραλίου Τυμήματος, ὁ καπετάν 'Ανδρέας 'Αποστόλης ὁ Ψαριανός, τὸν βαθμὸν πλωτάρχης. Ἡ ἄλλη ἐγρησίμευεν ως

ύποτελωνείον καὶ συγχρόνως ὡς κατοικία τοῦ ύποτελώνου, τοῦ γέρω - Λιθαδᾶ, Κεφαλλῆνος.

Τὴν οἰκίαν τὴν ὅποιαν θὰ ἐλάμβανε, κατὰ τὸ ἔθιμον τοῦ τόπου, ὡς προΐκα ὁ κύρῳ Ἀλέκος, ὁ ἄρτι νυμφευθεὶς υἱὸς τοῦ γέρο-Φλώρου, κατεῖχεν ἀκόμη ἡ φαμίλια τοῦ πενθεροῦ του. "Εμελλε νὰ τὴν ἀδειάσῃ ἀργότερα." Οὐεν ὁ κύρῳ Φλώρος, ἐπειδὴ ἄλλην οἰκίαν εὔκαιρην δὲν εἶχεν, ἀν καὶ δὲν ἦτον εἰς τὸν τόπον συνήθεια νὰ οἰκίζωνται τὰ νέα ἀνδρόγυνα ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην μὲ τοὺς γονεῖς, αὐτὸς προσέλαβε τὸν υἱόν του μετὰ τῆς νεαρᾶς νύμφης πλησίον του. "Ἐτρεφε φιλοστοργίαν φθάνουσαν μέχρι ἀδυναμίας ποὸς τὸν υἱόν του. Συνήνεσε καὶ ἡ γραία ἡ μήτηρ νὰ κατοικῇ ἡ νύμφη πλησίον της, βέβαια προσωρινῶς ἐωσότου εὐκολούνθῃ ὁ συμπένθερος νὰ ἔκκενωσῃ τὴν προικών οἰκίαν, καὶ διότι δὲν ἥρμοζε νὰ κατοικήσῃ ἄλλου ὁ μοναχογυίος της, ὡς ξένος, πληρώνων ἐνοίκιον.

'Εθεωρεῖτο ἀκόμη ὡς ἀρχοντόπουλον, ἀν καὶ ἡ οἰκογένειά του, μὲ τὰς ῥαγδαίας μεταβολάς, ἀμα τῇ συμπήξει τῆς νέας κοινωνίας, εἶχεν ἐκπέση οἰκονομικῶς, ὁ Σταθάκης, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρέθα. Ἡτον ὥραιος νέος, μὲ ἀνοικτὸν πρόσωπον, φορῶν τὸ ἐγχώριον ἔνδυμα, μὲ ἔκφρασιν κοινοτοπίας ἐμπλήκτου κ' ἐκστατικῆς τριανταδύο ἑτῶν, ἀλλ' ἐφαίνετο πρεσβύτερος· φρόνιμος, καὶ μὲ καλὴν ἀνατροφήν. 'Ως τοιοῦτον τὸν ἐπροτίμησε κ' ἔδωκε ψῆφον ὁ κύρῳ Φλώρος, διὰ νὰ τὸν κάμη γαμβρὸν εἰς τὴν τελευταίαν κόρην του. Τὸ συνοικέσιον συνεφωνήθη κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπίσκεψιν καὶ ξενίαν τοῦ γέρο - Ἀρέθα, κατὰ Ιούνιον τοῦ 185. . . Πέρυσι, κατὰ Φεβρουάριον, εἶχε στεφανωθῆ ὁ κύρῳ Ἀλέκος, ὁ μοναχογυίος. Τώρα ἥρχετο ἡ σειρὰ τῆς κόρης. 'Ο γάμος ἀπεφασίσθη μεταξὺ τῶν δύο γερόντων νὰ γίνη τὸ ἐπίον φθινόπωρον. Τὸν Ιούνιον ἐτελέσθη ὁ ἀρραβών. 'Απῆλθε εἰς τὸ χωρίον του ὁ γέρω - Ἀρέθας ἀφοῦ ὑπεσχέθη ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ γάμου θὰ ἔλθῃ πάλιν.

'Η μνηστευθεῖσα νέα ἦτον ωχρά, συμπαθής καὶ ἀνήσυχος, πλήρης δισταγμῶν καὶ φόβων.

— Πῶς σου φαίνεται, νοννά; . . . Τί νὰ λέγῃ τάχα ὁ κόσμος;

Νοννὰν εἶχε κατ' ἔθιμον οἰκογενειακὸν τὴν ἀδελφήν της τὴν δευτερότοκον, πρεσβύτεραν της κατὰ δεκαπέντε ἔτη καὶ μητέρα ὀκτὼ τέκνων. 'Ο ἀδελφός της εἶχε νοννὰν τὴν πρωτότοκον, ἐξ ἵσου σγεδὸν πολύτεκνον.

— Πῶς ἥθελες νὰ μοῦ φανῇ; ἀπήντησε συνετῶς ἡ νοννά. . .

Καὶ τί μπορεῖ νὰ πῇ ὁ κόσμος; . . . Μορφονειός, ἀπὸ σοῦ, σημαδιακὸς ἄνθρωπος εἶναι.

‘Η νεαρὰ κόρη ἐδείκνυεν ὅτι ἐπείθετο, πλὴν εἶχε μέσα της ἐνδοιασμοὺς ἀκόμη. ‘Η ἀδελφή της τὴν ὅποιαν ἔκάλει νοννάν, ἀνησύγως εἶχεν ὑποπτεύσει, — ἂν καὶ θὰ φανῇ παράδοξον — ὅτι τὸ περισσότεραν αὕτη συνήνεσεν εἰς τὸν γάμον διὰ ν' ἀπαλλαγῆ ὡς τάγιστα τῆς συνοικήσεως μὲ τὴν νύμφην της. ‘Ο συμπέθερος εἶχεν ὑποσχεθῆ ὅτι θ' ἀδειαζε τὸ σπῆτι ἐντὸς τοιῶν μηνῶν, εἴτα ὑπεσχέθη νὰ τὸ ἀδειάσῃ τὴν νέαν γρονιάν, τὸν Σεπτέμβριον, εἴτα ὑπεσχέθη ὅτι θὰ τὸ ἀδειαζε πρὸ τοῦ Πάσχα. ’Αλλὰ παρῆλθε καὶ τὸ θέρος καὶ ὁ χειμών, παρῆλθον καὶ δύο Πάσχα, ἐμβῆκε νέον θέρος, καὶ ἀπὸ δεκαέξι μηνῶν ἐξηκολούθει νὰ κατέχῃ τὸ σπῆτι ὁ συμπέθερος.

Αἱ δύο νεαραὶ γυναῖκες ἦσαν φίλαι πρὶν γίνουν νύμφη καὶ ἀνδραδέλφη. ‘Η νύμφη ἥτον ἀβρά, ὥραία, μὲ ρόδινον χρῶμα, ἀλλ' ἀσθενής καὶ ἀδέξιος εἰς πᾶν οἰκιακὸν ἔργον. ‘Η ἀνδραδέλφη ἥτον ὥραία, γλωμή, μελαγχυροινή, σωματικῶς ἀσθενής, νευρικῶς ἰσχυρά, λίαν ἐπιδεξία. ’Ἐφαίνοντο πλασμέναι διὰ νὰ ταιριάσουν. ’Ισως θὰ ἐταίριαζαν, ἀν ἦσαν ἀνήρ καὶ γυνή. Πλὴν τώρα ἦσαν νύμφη καὶ ἀνδραδέλφη ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην.

* * *

Τί εἶναι λοιπὸν αἱ συνοικήσεις; . . . φυτώρια καλλιεργείας ἀντιπαθειῶν; . . . Καὶ ποῦ ἡ φιλοστοργία ἡ ἄνευ ὑστεροβουλίας καὶ ἀφιλοκερδής; Δὲν ἀρκοῦν αἱ ἀντιπάθειαι αἱ καλλιεργούμεναι μεταξὺ τῶν ἐξ αἵματος συγγενῶν, γονέων καὶ τέκνων, ἀδελφῶν καὶ ἀδελφῶν, ἀνεψιῶν καὶ θείων, ἀλλ' ἐπρεπε νὰ συνοικῶσι καὶ οἱ ἐξ ἀγγιστείας;

Βεβαίως οἱ πατέρες αγαπῶσι τοὺς υἱούς, καὶ θεωροῦσιν αὐτοὺς ὡς καλοὺς νὰ θητεύωσι, διὰ νὰ βοηθήσωσι πρὸς «ἀποκατάστασιν» τῶν ἀδελφάδων των. ’Αντιποιοῦνται καὶ ἀξιοῦσι δεσποτικὴν ἔξουσίαν ἐπ' αὐτῶν. Αἱ μητέρες, πάλιν, ἀγαπῶσι τοὺς υἱούς, καὶ θεωροῦσιν αὐτοὺς ὡς καλοὺς σωτῆρας τῆς προικὸς (τὴν ὥποιαν αὐταὶ ἔχουν «διάφορο») καὶ γηροτρόφους. ’Αγαπῶσιν ἄλλο τόσον τὰς θυγατέρας, αἰσθανόμεναι ὡς μέγα βάρος αὐτάς, τὸ ὥποιον, ὅταν ἐκφορτωθῶσιν εἰς τοὺς ὤμους τοῦ γαμβροῦ δοκιμάζουν ἀρρητὸν ἀνακούφισιν, καὶ συνθέτουσι μὲ τὴν πλέον δύσφημον, δυσώδη λέξιν, τὸ «τσουβάλι» τὸ ὥποιον ἐξεφορτώθησαν. Ποῦ εἶναι λοιπὸν αὐτὴ ἡ περίφημος ἀφιλοκέρδεια; Βεβαίως ἐὰν ὑπάρχῃ κἄπου, δὲν εὑρίσκεται ἐν τῇ φιλοστοργίᾳ.

’Αλλὰ νύμφη καὶ ἀνδραδέλφη, μόλις δυνάμεναι νὰ στέργωσιν

ένιστε ἀλλήλας, κατὰ τὰς περιόδους τῆς διαχύσεως, ή κατὰ τὰς ύφρετες τῆς ἰδιοτελοῦς ἀντιζηλίας, περὶ προικῶν καὶ κληρονομιῶν, ὅταν εἶναι μαχρὰν ἀλλήλων ἀπωκισμέναι·.. πῶς δύνανται νὰ συνοικῶσιν ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην; Τὸ πρᾶγμα εἶναι δεινόν. Ἡ δοκιμασία ὑπερέβαλλε πᾶν μέτρον. Λόγου γάριν, ἡ Σειραῖνώ ἦτο συνειθισμένη νὰ μὴ ἀναθέτῃ εἰς τὴν Ἀθηναῖν ἡ καὶ εἰς ἄλλα φτωχοκόριτσα τῆς γειτονιᾶς εἰμὴ τὸ σκούπισμα τῆς αὐλῆς, τὸ ἄντλημα ἀπὸ τὸ πηγάδι τῆς αὐλῆς, τὸ κουβάλημα ἀπὸ τὴν βρύσιν, καὶ τὸ πλύσιμο τῶν πιάτων. Τὴν μαγειρικήν, καὶ αὐτὸ τὸ σκούπισμα τῶν θαλάμων, καὶ ἄλλας ἀκόμη ἐντὸς τῶν τεσσάρων τούχων τοῦ οἴκου ἐργασίας, ὅλα ταῦτα ἔξετέλει μόνη τῆς. Ἀφ' ἔτέρου ἡ Μωραῖνώ (τὸ ὄνομα τῆς νύμφης), ἥτον ῥήτως καὶ δεδηλωμένως κόρη «τοῦ μιντερίου». Πρὶν τὴν ὑπανδρεύση ἀκόμη, ὁ Ἰδιος ὁ πατέρας τῆς τὴν προσηγόρευε «κυρία Μωραῖνώ». Καὶ ὁ Δασκαλίδης (ὁ πατήρ τῆς) ἔχ ταπεινῆς οἰκογενείας καταγόμενος, διὰ τοῦ γάμου του μόνον ἐσυγγένευε μὲ τὰς καλὰς οἰκογενείας τοῦ τόπου, μόνον διότι εἶχεν εύτυχήσει νὰ μάθῃ γράμματα. Ἡτον ὁ δεύτερος γραμματισμένος τοῦ τόπου, αὐτὸς κι ὁ γέρο-Μπονάκης, οἱ δυό τους. Εἶχεν ἔκλεγθῇ δήμαρχος, καὶ εἶχε σταλῆ πληρεξούσιος εἰς τὴν Ἀθηναῖς Συνέλευσιν τοῦ 1843. Ἀλλὰ δι' ὅλα ταῦτα ἡ Μωραῖνώ ἵσως ἔθεωρει τὸν ἑαυτόν της ώς εὐγενεστέραν ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν ἀνδραδέλφην της, ἥτις κατήγετο μὲν ἐκ τῆς πρώτης οἰκογενείας τοῦ τόπου, ἀλλ' ὁ πατήρ της, ὀλιγογράμματος, δὲν εἶχε χρηματίσει οὔτε πληρεξούσιος, οὔτε δήμαρχος.

Ἡ Σειραῖνώ λοιπόν, ἐνῷ εἶχεν ὅλην τὴν προθυμίαν νὰ ἔκτελῃ ὅλας τὰς ῥήθείσας ὑπηρεσίας διὰ τοὺς γονεῖς της, ώς καὶ διὰ τὸν ἀδελφόν της, ἐν ὅσῳ οὗτος ἦτο ἄγαμος, δὲν ἦτο πρόθυμος ἐννοεῖται, νὰ τὰς ἔκτελῇ καὶ διὰ τὴν νύμφην της.

Ἐγεννῶντο μικραὶ ἔριδες μεταξὺ τῶν δύο γυναικῶν. Ἡτον καλή, εὐαίσθητη, ὑπόμονη, ἡ χλωμὴ Σειραῖνώ. Εἶχε γριστιανικὴν ταπείνωσιν ἀλλ' ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν. Ὡ! ἡ νύμφη ἦτον καλή, ἔλεγεν ἡ νεῖκνις, ἀλλ' ἦτο ὀλίγον «φαντασμένη» ἐσκέπτετο. Εἶχε «μύτη». Ἐν πάσῃ ἀμεροληψίᾳ, φαίνεται ὅτι δὲν ἦτον ἐλευθέρα ἀπὸ τὸ ἐλάτωμα τῆς οἰήσεως, ἡ καλὴ καὶ εὐειδής νύμφη, ἡ Μωραῖνώ.

Ἡ Σειραῖνώ ὠμοίαζε πολὺ τῆς μητρός της. πλὴν δὲν ἦτο καὶ ὅλως ἄχολος περιστερά, ὅπως ἐφαίνετο ἐκείνη νὰ εἶναι. Εἶχε μικρά τινα ὑποστάθμην πικρίας καὶ πεισμονῆς εἰς τὸ αἷμα της.

Ἡ κυρὰ Σοφοῦλα ἦτον ἡ εὐγενεστέρα, ἡ χρηστοτέρα γυνὴ

τοῦ τόπου, ἡ πρώτη οίκοκυρὰ τοῦ χωρίου. Τὸ πρόσωπόν της ἦτο εἰκὼν πραότητος καὶ ἐγκαρτερήσεως, ὅλον μειδίαμα καὶ γλυκύτης. Τὰ χεῖλη της ἔσταζαν μέλι ἀνόθευτον, ἀμιγές. Δὲν εἶχερεν ὑπερμέτρους, κιβδήλους φιλοφρονήσεις. Δὲν ηγάπα τὴν ἐπίδειξιν. Αἱ ἐλεημοσύναι της ἦσαν κρυφαῖ, οἱ τρόποι της ἀπλοῖ, ἐγκάρδιοι.

Ἡ κυρὰ Σοφοῦλα, δταν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τὰ Χριστούγεννα ἡ Μεγάλην Πέμπτην ἡ Πάσχα, πλῆθος γυναικῶν ἥργοντο νὰ τῆς βάλουν μετάνοιαν πρὶν προσέλθουν νὰ κοινωνήσουν, ἔλεγε: «Μὲ σέβουνται, παιδάκι μ', ώς γεροντότερη». Δὲν ἥθελε νὰ εἴπῃ ὅτι τὴν ἐτίμων ώς ἀρχόντισσαν, ἡ εὐγνωμόνουν διὰ τὰς εὐεργεσίας της.³ Ήτον πλήρης ἀπλότητος, πραότητος καὶ μετριοφροσύνης.

“Ολας τὰς μικρὰς ἔριδας, τὰς μεταξὺ τῆς νύμφης καὶ τῆς ἀνδραδέλφης, προελάμβανεν ἡ ἐθεράπευε συνετῶς ἡ κυρὰ Σοφοῦλα. Ἐὰν ἦτον ἄλλη πενθερὰ οὔτε θὰ ἐδέγετο τὴν νύμφην πληρίσιον της. Ἐὰν ἦτον ἄλλη μήτηρ θὰ ἐδιδεν ὅλα τὰ δίκαια εἰς τὴν κόρην της. Αὐτὴ ἔξι ἐναντίας ἔρριπτε σχεδὸν ὅλα τὰ βάρη εἰς τὴν κόρην της, κ' ἔλεγεν ὅτι αὐτὴ τὰ πταίει ὅλα, ὅχι ἡ Μωραΐνω.

Μίαν ἡμέραν ἑορτῆς, τὸν Ἰούνιον μῆνα, ὅλιγον μετὰ τὴν σύναψιν τοῦ ἀρραβώνος, καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ γέρο-Αρέθα, ἡ Σειραϊνώ καὶ ἡ Μωραΐνώ ἔστησαν ἕνα μικρὸν καυγᾶν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἡ μνηστευμένη νέα εἶχε χάσει τὴν ὑπουμονήν. Διότι ἡ νύμφη της τὴν εἶχεν ἐρεθίσει καθ' ὑπερβολὴν διὰ τοῦ ὑπεροπτικοῦ τρόπου της, ἐκτὸς ἄλλων εἶχε ρίψει μικράν τινα διαβολὴν εἰς ἐπήκοον τῆς πενθερᾶς της, ἐπὶ ἐλλείψει οἰκονομίας κατὰ τῆς ἀνδραδέλφης της καὶ τὴν εἶχεν ὄνομάσει «σκορπαλευροῦ». Ἰδούσα ὅτι, ἀφοῦ ἐζύμωσεν ἡ Σειραϊνώ, εἶχε κατασκευάσει καὶ πέντε ἡ ἔξι μικρὲς κουλούρες, ἡ «κοκκώνες», καθὼς τὰς ὠνόμαζαν, καὶ εἶχε φιλεύσει δι' αὐτῶν πτωχὰ γειτονόπουλα, ἀναδεξίμια τῆς μητρός της, (τοιαῦτα ἀναδεξίμια εἶχεν ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ὅλη ἡ οἰκογένεια, — πενήντα εἶχε μόνον ἡ κυρὰ Σοφοῦλα ἀπὸ τὸν τράχηλόν της), ἡ Μωραΐνώ ἐνόμισεν δτι ὥφειλε νὰ διδάξῃ τὴν φειδῶ εἰς τὴν νεαρὰν ἀνδραδέλφην της, καὶ ἔρριψεν ἐναντίον της ώς βέλος τὸ ἐπίθετον «σκορπαλευροῦ». Ἀλλ', ἡ Σειραϊνώ εἶχε λάβει τὸ παράδειγμα τοῦτο ἀπὸ τὴν μητέρα της, ἡτις ἐσυνείθιζε τὰς ἐλευθεριότητας ταύτας. Εἰς ἀπάντησιν ἐγέλασε πικρῶς, καὶ εἶπεν ὅτι στὸ

σπίτι τους τὰ συνειθίζουν αὐτά, κ' ἵσως τῆς νύφης της νὰ τῆς φαίνεται παράξενο ἐπειδὴ δὲν τὰ ἔθλεπε στὸ πατρικό της τὸ σπῆτι. Τὴν λέξιν τὸ «πατρικό της τὸ σπῆτι» ἐπρόφερεν ἡ Σειραϊνώ μὲ κάποιαν ἔμφασιν, ἵσως διότι ἀκούσιως ἐνθυμεῖτο τὸ σπῆτι «τὸ προικὶ» τῆς νύμφης της, τὸ ὅποιον τόσον ἀργοῦσε ὁ συμπέθερος ν' ἀδειάσῃ.

Ἡ Μωραϊνώ ἔξήφθη ὑπερμέτρως καὶ δλῶς δυσαναλόγως πρὸς τὴν ὑπόθεσιν. Εἶπεν δὲ τέτοιες γαλαντομίες μποροῦσεν ἡ Σειραϊνώ νὰ κάμνῃ ἀπὸ τὴν προϊκά της, ὅταν τὴν λάθη εἰς γείρας, αὐτὴ κι' ὁ ἀρραβωνιαστικός της. "Οὐι δύμας ἀπὸ τὸ βίο τοῦ γέρο-Φλώρου, τὸ ὅποιον εἶναι «καλολογάριαστο», τάχα ως νὰ εἶναι ἀπὸ τοῦδε «ξένο βίο» δι' αὐτήν. Καὶ ὅσον διὰ τὸ σπῆτι τις τὸ πατρικό, τὸ δικό της, νὰ ξέρῃ ἡ Σειραϊνώ δὲ τὸ σπῆτι της μάλιστα εἶχαν μεγαλείτερες ἀγχοντίες παρ' ὅσες στὸ σπῆτι τοῦ πενθεροῦ της. Ἐπειδὴ ὁ πατέρας της ἔκαμε «σὲ μεγάλες θέσεις» κ' εἶναι ἀπὸ μεγαλείτερο σόῃ, καὶ ἐφιλοξενοῦσαν ὅλο καλοὺς καὶ σημαντικοὺς ἀνθρώπους, στὸ σπῆτι τοῦ πατρός της, κι' ὅχι νὰ μαζεύουν ὅλα τὰ «ξυπόλυτα» καὶ τὰ «ἀναχρόταγα» τῆς γειτονιᾶς, νὰ τὰ ταΐζουν καὶ νὰ τὰ ποδένουν.

Τὴν λογομαχίαν ἥκουσεν ἡ γραῖα Σοφούλα, κ' ἔσπευσε νὰ ἐπεμβῇ.

— Τί ἔχετε πάλι; Δὲν θὰ ἡσυγάσης, Σειραϊνώ;

Πρὶν ἀκούσῃ ἀκόμη, ἐκ προκαταβολῆς ἔσπευδε νὰ ἐπιρρίψῃ τὸ ἄδικον εἰς τὴν κόρην της.

Ἡ Μωραϊνώ ἔθγαλε πότε γλῶσσαν, καὶ ἔξετραγώδησε τὴν θέσιν της, ἐνώπιον τῆς πεθερᾶς, ως δλῶς ἀφόρητον. Αὐτὴ ἥλπιζεν, εἶπεν, ὅταν ἔθγηκε ἀπὸ τὸ σπῆτι τοῦ πατρός της, ἀνέθγαλτη καθὼς ἦταν καὶ μεταξωτή, «μή μου ἄπτου», ἥλπιζεν δὲν θὰ εὔρῃ διαφορὰν ἀπὸ τὸ σπῆτι τοῦ πατρός της, ὅτι ἐπῆρε «ἄνθρωπον ἀπ' ἀνθρώπους», καὶ ὅχι νὰ εὔρῃ μιὰ τέτοια νέα φιδογλωσσοῦ, ποῦ νὰ τὴν κεντᾷ κάθε λίγο μὲ τὴν γλῶσσάν της, νὰ ὀνειδίζῃ τὸ σπίτι τοῦ πατέρα της, καὶ νὰ τὴν ὀνομάζῃ «ξεσόϊαστη».

Ἡ γραῖα ὠργίσθη κατὰ τῆς Σειραϊνώς.

— Νὰ πιαστῇ ἡ γλῶσσα σου! εἶπε.

Ἡ Σειραϊνώ δὲν ἥτο συνειθισμένη ν' ἀκούῃ τὴν μητέρα της νὰ καταράται...

— Μάνα... δὲν τὴν εἶπα ξεσόϊαστη... ἐψέλλισε...

— Καὶ τ' εἶναι κείνα ποῦ μοῦπες;...

— Δὲν σ' εἶπα ξεσόϊαστη, ὅχι... μοναχή σου τὸ λές.

— Σκασμός! εἶπα· ἐφώναξεν ἡ γραῖα.

— Μάνα, λέει ψέμματα... Αὐτὴ μὲν εἶπε σκορπαλευροῦ... καὶ ἔγὼ τῆς εἶπα ὅτι ἵσως δὲν θὰ συνειθίζουν νὰ φιλεύουν τ' ἀναδεξίμια στὸ σπῆτι τους... καὶ μοῦπε ἀπ' τὴν προϊκά μου νὰ δίνω... καὶ πῶς τὸ βιὸ τοῦ πατέρα μου εἶναι «χαλολογάριαστο»... καὶ μοῦπε πῶς δὲν συνειθίζουν στὸ σπῆτι τους νὰ μαζεύουν ὅλα τ' ἀναγόρταγα τῆς γειτονιᾶς νὰ τὰ ταΐζουν...

‘Η γραῖα εἶχεν ἔξελθη ἀπὸ τὴν συνήθη ἀταραξίαν τῆς

— Λούφαξε, σοῦ εἶπα· δὲν θὰ μοῦ σταίνεις καυγᾶ στὸ σπῆτι... Νὰ ἔγχεις ἔνα λόγο παρακάτω ἀπ' τὴν νύφη...’ Ακουσεις τί εἶπε· ἡ θέσις τῆς ἔδω μέσα κατάντησε ἀνυπόφορη!

— Γιὰ μένα κατάντησεν ἀνυπόφορη! ὑπέλαθε μετὰ κλαυθμοῦ ἡ Σειραῖνώ... ’Αλγήθεια, καλλίτερα νὰ μὴν ἔσωνα νὰ βρεθῶ ἔδω μέσα.

— Νὰ μὴ σώσης!... Νὰ σὲ κουβαλήσω μιὰν ὥρα ἀργήτερα... Νὰ σὲ νεκρασπασθῶ... Νὰ μὴ σαραντήσῃς!...

‘Ητον τόσον σπάνιον πρᾶγμα νὰ καταρασθῇ ἡ γρηγά Σοφούλα· καὶ ὅμως κατηράσθη.

Λέγουν ὅτι ἡ κατάρες ἔκείνων τῶν γυναικῶν πιάνουν, αἴτινες σπανίως καταρῶνται... .

— Πῶς εἶσαι σήμερα, Σειραῖνώ;

— Καλλίτερα εἶμαι, ἀφέντη· δὲν ἔχω τίποτα.

‘Απήντησεν ἡ νεᾶνις μὲν ἀσθενῆ, ἀσθματικὴν φωνήν. Ἡ προσηγορία ἀφέντη, εἰς τὸ στόμα τῆς γλωμῆς, εὔαισθήτου κόρης, ἔγανεν ὅλην τὴν ἔκφρασιν τῆς ὑποτελείας, καὶ ἐγίνετο ἀβρὰ καὶ γαρίεσσα, πολὺ τρυφερωτέρα ἀπὸ τὸ καθολικώτερον καὶ προκριτώτερον ἄλλως ὄνομα τὸ «πατέρα», καὶ ἀσυγκρίτως ἔκφραστικωτέρα ἀπὸ τὸ βάρβαρον καὶ ξενίζον «μπαμπᾶ», τὸ ὅποιον παρεισῆλθεν ἐσγάτως μετὰ πολλῶν ἄλλων κηλίδων, εἰς τὰ ἥθη μας.

‘Η Σειραῖνώ εἶχε πέσει εἰς τὴν κλίνην τὴν ἐπαύριον μετὰ τὴν σκηνήν, τὴν ὅποιαν περιεγράψαμεν ἀνωτέρω. Τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπήντα εἰς τὸν πατέρα τῆς ὅτι εἶναι «καλλίτερα» καὶ «δὲν ἔγει τίποτα». Τὴν ἑσπέραν τῆς ιδίας ἡμέρας ἐβάρυνε καὶ ὁ πυρετὸς ηὕξησε. Τὴν τετάρτην ἡμέραν ἔγασε τὴν φωνήν τῆς δὲν ἦδύνατο πλέον νὰ ὅμιλησῃ. ‘Η μητέρα τῆς ὡς πρώτην κατάραν εἶχε τοξεύσῃ κατ' αὐτῆς «νὰ πιαστῇ ἡ γλῶσσά της».

Μετὰ δύο ήμέρας, ὁ ἐγγύωριος ἰατρός, ὁ ἐκ Βαυαρίας Γουλιέλμος Βίλδ, εἶπε μετὰ βαθείας λύπης ὅτι δὲν δύναται ν' ἀποφανθῇ, εἰμὴ ἀν βοηθήσῃ ὁ Θεὸς καὶ ἡ φύσις. Ὑπέδειξεν ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ καλέσωσι καὶ ἄλλους ἰατρούς.

"Εστειλαν δύο βάρκες εἰς τὰ χωρία τὰ ἀντικρυνά, κ' ἔφεραν δύο ἄλλους ἰατρούς. Καὶ οἱ τρεῖς ἐν συμβουλίῳ διεφώνησαν, κ' εὐρίσκοντο εἰς ἀπορίαν πῶς νὰ γαρακτηρίσωσι τὴν νόσον.

"Η ἀσθενής ἔδειξεν ὅτι ἐκαλλιτέρευεν ὄλιγον κατὰ τὰς ἐπομένας ήμέρας. Οἱ δύο ἰατροὶ ὑπέδειξαν διάφορα φάρμακα, καὶ ἀπῆλθον.

Μετὰ τρεῖς ήμέρας νέα ἐπιπλοκὴ ἐπῆλθεν. Ο Βαυαρὸς ἰατρὸς καὶ πάλιν ἐδύσκολεύετο ν' ἀποφανθῇ. Τέτοια ἀσθένεια δὲν τοῦ παρουσιάσθη ἄλλην φοράν, εἶπε, μὲ ποικίλα καὶ μαχόμενα συμπτώματα. Ἡτον γαμαιλέων, πρωτεὺς τῶν νόσων. Ἡ νοσοῦσα δὲν εἶχεν ἀναλάβῃ τὴν γρῆσιν τοῦ λόγου. Ἡ μητρικὴ κατάρα τὴν εἶχε καταδικάσει νὰ μὴ διμιλῇ καὶ δὲν ώμιλει.

Τέλος μετὰ πέντε ἑδομάδας καὶ ήμέσειαν, ἡ ἀγωνία ἔλαβε τέλος. Ἔφυγεν ἡ νόσος, ἀπῆλθε καὶ ἡ ζωὴ μετ' αὐτῆς.

"Η Σειραϊνώ πράγματι «Ἐπεσε κι ἀπέθανε», κατὰ τὴν λίαν παραστατικὴν κοινὴν ἔκφρασιν. Θὰ ἡδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι αὐτὴ τὸ ἔκαμεν ἐπίτηδες! Τόσον ῥαγδαῖον καὶ ἀνέλπιστον ὑπῆρξε τὸ πρᾶγμα.

"Η μήτηρ της τὴν εἶχε καταρασθῇ «νὰ μὴ σαραντίσῃ», καὶ δὲν ἐσαράντισε. Ἀπέθανε πράγματι τὴν τριακοστὴν ἐνάτην ήμέραν ἀπὸ τῆς σκηνῆς ἐκείνης!

* * *

"Ας εἴπωσι σύμπτωσις ἡ ὅτιδήποτε. Πιστεύω κ' ἐγὼ ὅτι ἡ αἰσθησις τῆς βαθυτάτης λύπης, ὅτι ὁ πόνος ὁ δριμύς, τὸν ὅποιον ἡσθάνθη ἡ κόρη ἐκ τῆς ἀσυνήθους καὶ δλως ἀπροσδοκήτου κατάρας, τὴν ὅποιαν ἐτόξευσε κατ' αὐτῆς ἡ μάνα της, αὐτὸ καὶ μόνον τὴν ἔκαμε ν' ἀρρωστήσῃ, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἐπίδρασιν προγενεστέρων κόπων καὶ συγκινήσεων, αἵτινες εἶχον ὑποσκάψει ἥδη τὴν ὑγείαν της, παρ' ὅσον συνετέλεσεν ἀράτως καὶ ἀσχέτως ἡ κατάρα αὐτῇ καθ' ἔαυτήν. 'Αλλ' ὅμως τὸ γεγονός τῆς κατάρας μένει, καὶ ἡ σύμπτωσις τοῦ ὅτι ἡ κόρη απέθανεν ἀκριβῶς πρὸ τῆς τεσσαρακοστῆς ήμέρας, τὴν ὅποιαν εἶχεν δρίσει ἡ μήτηρ της!

"Αλλὰ τώρα θὰ εἴπωσι ποῦ τὸ δίκαιον, καὶ δὲν εἶναι ὅλα τυφλὴ εἰμαρμένη; Καὶ κατὰ τί εἶχε πταίσει ἡ κόρη διὰ νὰ

τιμωρήθη τόσον σκληρώς; Ἡμεῖς λέγομεν ὅτι ἡ κόρη δὲν ἐτιμωρήθη ὅλως ἢ ἐτιμωρήθη λίαν προσκαίρως, ἀκαριαίως, καὶ οὐσιώς χωρὶς πόνου. Εἶνε δὲ λίαν πιθανόν, σχεδὸν βέβαιον, ὅτι ἔκεινο τὸ ὄποιον ἀντήλλαξεν ἀντὶ τῆς κοινοποίας τοῦ γάμου καὶ τῶν ἄλλων κοινοποιῶν, δὲν δύναται ἢ νὰ εἶναι καλλίτερον. Διότι ἀδύνατον νὰ εἶναι γειρότερον.

Ἐκείνη ἥτις ἐτιμωρήθη πολὺ διαρκέστερον ἦτον ἡ γραῖα μήτηρ. Καὶ ἐτιμωρήθη διότι χάριν ἀπλῆς εὐπροσωπίας, διὰ νὰ μὴ εἴπῃ ὁ κόσμος ὅτι δὲν μετεχειρίζετο καλῶς τὴν νύμφην της, ἐσκληρύνθη ἐσκεμμένως ἀλλὰ καὶ ὑπερμέτρως κατὰ τῆς ιδίας θυγατρός της. Ἐτιμωρήθη ὅπως τιμωροῦνται ὅλοι οἱ γονεῖς ὅσοι βλέπουσι τὰ τέκνα των νὰ τὰ θερίζῃ ὁ χάρος, καὶ νομίζουν μάλιστα ὅτι οὐσιώς ἔπταισαν πρὸς τοῦτο.

Ο γέρων Φλώρος ἐπέζησεν ἔνδεκα ἔτη. Ἡ μήτηρ τῆς κόρης ἔζησεν ἄλλα δεκατρία μετὰ τὸν σύζυγον, καὶ εἰκοσιτέσσαρα μετὰ τὸν θάνατον τῆς χλωμῆς Σειραϊνώς.

Τὰ δεκατρία τελευταῖα ἔτη ἡ γραῖα τὰ διηλθεν «εἰς τῆς νύμφης της τὰ χέρια» (ὁ μοναχογυιὸς εἶχε κληρονομήσει ὅλην τὴν περιουσίαν, ὡς καὶ αὐτὴν τὴν προΐκα τῆς Σειραϊνώς,) χρονικὸν διάστημα ἀρκετὸν διὰ νὰ πληρώσῃ ἡ θεία-Σοφούλα ὅλας τὰς ἀμαρτίας της.

A. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΣΤΡΟΦΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΥΤΥΧΙΑΝ

Τι είσαι; "Ονειρο, ἀχνός, πλάσμα, ἢ φαντασία;
Ποῦ είσαι; Ποῦ μπορεῖ κανεὶς στὴν γῆ νὰ σὲ ζητήσῃ;
Στὸ θησαυρὸ μὴ βρίσκεσαι; Στὴ δόξα; Στὴ σοφία;
Μὴ στῆς ἀγάπης τοὺς παλμοὺς μπορεῖ νὰ σ' ἀποκτήσῃ;

Κι' ἂν σ' ἀποκτήσῃ, πῶς μπορεῖ τάχα νὰ σὲ κρατήσῃ;

Περνᾶς σὰν τάνθη τοῦ βουνοῦ· γοργότερα ἀπὸ κεῖνα:
"Ως ξῆ σὲ φύλλο λουλουδιοῦ ἢ πρωΐνη δροσιά,
Ποῦ μόλις λάμψῃ τὴ δόξα; ἢ πρώτη ἢ ἀκτῖνα,
"Ετσι σὲ χάνει γρήγορα ἢ δόλια μας καρδιά.

Καὶ σὰν σὲ χάσῃ μιὰ φορά, ἄχ, δὲν σὲ βρίσκει πειά!

